

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 22 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR del. do SO Michał Grześkowiak

Protokolant: st. prot. sąd. Anita Kubale-Bacha

po rozpoznaniu 15 października 2018 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w G.

przeciwko R. K.

o zapłatę

- 1) **uchyła nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z 23 stycznia 2017 r. wydany przez Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie I Nc 365/16;**
- 2) **zasądza od pozwanej na rzecz powoda 111.462,05 zł (sto jedenaście tysięcy czterysta sześćdziesiąt dwa złote pięć groszy) z ustawowymi odsetkami od 8 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty;**
- 3) **oddala powództwo w pozostałej części;**
- 4) **nie obciąża powoda nieuiszczonymi kosztami sądowymi;**
- 5) **koszty procesu znosi pomiędzy stronami.**

SSR del. do SO M. Grześkowiak

UZASADNIENIE

Syndyk masy upadłości A. G. sp z o.o. w upadłości likwidacyjnej domagał się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym zasądzającego od R. K. 202 902,21 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 8 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania.

Jako uzasadnienie podano, że pozwana otrzymała od spółki (...) pożyczkę oddłużeniową (...). Powód jest syndykiem pożyczkodawcy. Pozwana nie spłaciła pożyczki, mimo wezwania, co skutkowało wypowiedzeniem umowy oraz wypełnieniem przez powoda weksła, który pozwana dała na zabezpieczenie pożyczki.

Weksła nie zapłacono, wobec czego powód wytoczył powództwo o zapłatę.

Fakty.

(...) spółka z o.o. z siedzibą w G. udzieliła R. K. pożyczki oddłużeniowej (...). Kwotę pożyczki strony ustaliły na 104 224,05 zł, prowizję za jej udzielenie - 4 963,05 zł, prowizję za pośrednictwo finansowe - 3000 zł. Pożyczka miała być spłacona w 120 ratach miesięcznych. Rzeczywistą roczną stopę oprocentowania strony ustaliły na 31,57 %, a oprocentowanie nominalne na 9,5 %.

Pożyczkę tę przelano na pokrycie zadłużenia pozwanej u innych wierzycieli.

Na zabezpieczenie pożyczki pozwana wydała weksel in blanco. Deklaracji wekslowej nie sporządzono.

Pożyczkobiorca zobowiązała się spłacić pożyczkę z odsetkami w terminach wynikających z harmonogramu spłat.

Niespłaconą w terminie kwotę pożyczki pożyczkodawca od następnego dnia miał traktować jako zadłużenie przeterminowane, od którego są naliczane odsetki karne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP. Jeżeli w związku z niewykonaniem umowy pożyczkodawca poniesie dodatkowe koszty (np. upomnień i wezwań) mógł nimi obciążyć pozwaną.

Pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę pożyczki w przypadku gdy pożyczkobiorca nie zapłaci w terminach dwóch pełnych rat za co najmniej dwa okresy płatności, po uprzednim pisemnym wezwaniu. Termin wypowiedzenia ustalono na 30 dni i miał być liczony po 6 dniach od dnia nadania listu z wypowiedzeniem w urzędzie pocztowym.

dowód : umowa (k. 9 - 10)

20 września 2012 r. ogłoszono upadłość pożyczkodawcy obejmującą likwidację majątku upadłego. Syndykiem wyznaczono J. D..

dowód : postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w sprawie IV GU 173/12 (k. 15)

R. K. nie zapłaciła nigdy żadnej raty. Była wzywana do zapłaty zaległości w terminie 7 dni pismem z 30 lipca 2015 r. doręczonym 12 sierpnia 2015 r. Zaległość w spłacie pożyczki wynosiła wówczas 122 564,28 zł.

1 września 2015 r. syndyk wypowiedział umowę pożyczki z uwagi na powstanie zadłużenia przeterminowanego utrzymującego się dłużej niż 30 dni. Pozwaną zobowiązano do zwrotu całej niespłaconej pożyczki z odsetkami umownymi o karnymi oraz opłatami po upływie okresu wypowiedzenia. Wypowiedzenie doręczono 11 września 2015 r.

dowód : korespondencja (k. 19-22)

Powód wypełnił weksel na 202 902,21 zł, klauzulą bez protestu, miejscem wypełnienia (G.), datą (31 marca 2016 r.), datą płatności (7 kwietnia 2016 r.), nazwą remitenta ((...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej). Pismem 31 marca 2016r. syndyk zawiadomił pozwaną, że wypełnił weksel na 202 902,21 zł oraz że zostanie on przedstawiony do zapłaty 7 kwietnia 2016 r. w biurze syndyka w S..

dowód: pismo k. 25-26

Sąd Okręgowy w Gdańsku nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla zasądził od pozwanej na rzecz powoda 202 902,21 zł z ustawowymi odsetkami od 8 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty i koszty procesu - 10 817 zł. Nadto zasądził od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa 2537 zł jako opłatę, od uiszczenia której powód został zwolniony.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwana wniosła o uchylenie nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu podniosła brak deklaracji wekslowej (1), wypełnienie weksla na kwotę nieprawidłową, a w każdym razie bez sprecyzowania co dokładnie składa się na wiarygodność wekslową (2), nienależytego wykonania umowy pożyczki, którą uruchomiono zbyt późno, co doprowadziło pozwaną na utraty płynności finansowej (3).

W odpowiedzi na te zarzuty (k. 182 i nast.) powód stwierdził, że brak deklaracji wekslowej nie ma wpływu na ważność weksla oraz że na sumę wekslową złożyły się : opłata stała - 3318 zł naliczona wyłącznie do upływu okresu wypowiedzenia, kapitał pożyczki z prowizją za jej udzielenie - 104 224,05 zł, odsetki umowne za korzystanie z kapitału

- 9,5 % rocznie - 57 503,94 zł, odsetki karne naliczone każdorazowo do nieterminowej spłaty raty (powód naliczył je w wysokości odsetek ustawowych) - 37 855,38 zł.

Na rozprawie 14 maja 2018 r. pozwana podniosła zarzut przedawnienia części roszczenia - rat za okres 3 lat wstecz od daty złożenia pozwu.

Następnie, pismem z 25 maja 2018 r. pozwana stwierdziła, że uznaje powództwo co do 117 178 zł, to jest w zakresie rat kapitałowych za od okres od 25 kwietnia 2013 r. wraz z odsetkami umownymi, ale jednocześnie wniosła o rozłożenie tego świadczenia na raty. W pozostałym zakresie wniosła o oddalenie powództwa.

W piśmie z 6 lipca 2018 r. powód cofnął pozew i zrzekł się roszczenia co do 77 486,25 zł to jest w zakresie rat pożyczki płatnych za okres przed 25 kwietnia 2013 r.

W piśmie z 9 sierpnia 2018 t. również co do pozostałej części opłaty stałej - w łącznej sumie 1580,40 zł, to jest za okres do dnia upływu terminu wypowiedzenia pożyczki.

W konsekwencji postępowanie umorzono co do 77 486,25 zł postanowieniem z 20 lipca 2018 r. i co do 1580,40 zł postanowieniem z 22 października 2018 r.

Pozwana oświadczyła również, że powództwo uznaje do 117 179 zł, ale wniosła o rozłożenie świadczenia na raty, na co powódka nie wyrażała zgody.

Powód ostatecznie określił swoje roszczenie na 123 835,56 zł, w tym :

- kapitał pożyczki - 84 517,88 zł

- odsetki umowne - 32 660,11 zł

- odsetki karne - 6657,57 zł.

Ocena dowodów

Wszystkie złożone przez strony dokumenty zostały uznane przez sąd za wiarygodne i przydatne do rozstrzygnięcia sprawy.

O cena prawna

Powództwo w zakresie, który wynika z ostatecznego stanowiska powoda, zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Weksel jest to papier wartościowy o określonej dokładnie przez prawo wekslowe formie, charakteryzujący się tym, że złożenie na nim podpisu stanowi podstawę i przyczynę zobowiązania wekslowego. Można zatem powiedzieć, że weksel jest dokumentem potwierdzającym istnienie zobowiązania osób, które go podpisały, a jedyną osobą uprawnioną do realizacji praw majątkowych wskazanych na wekslu jest jego posiadacz.

Weksel własny jest jednym z dwóch rodzajów weksli i zawiera bezwarunkowe przyrzeczenie wystawcy zapłacenia określonej sumy pieniężnej we wskazanym miejscu i czasie i stwarzający bezwarunkową odpowiedzialność osób na nim podpisanych.

Dla ważności weksla nie jest istotne czy istniało zobowiązanie będące przyczyną wystawienia weksla oraz czy było ono ważne.

Jeżeli chodzi o odpowiedzialność pozwanej to według art. 104 prawa wekslowego odpowiedzialność wystawcy weksla własnego jest taka sama, jak akceptanta weksla trasowanego. Zgodnie z art. 28 prawa wekslowego przez przyjęcie

weksla trasat zobowiązuje się do zapłacenia weksla w terminie płatności. Z przytoczonych przepisów wynika, że pozwana przez podpisanie weksla przyjęła na siebie odpowiedzialność za to, że zapłaci weksel 7 kwietnia 2016 r.

Rozpoznając zarzuty pozwanej od weksla sąd zważył, co następuje.

Brak deklaracji wekslowej nie wpływa na ważność i skuteczność zobowiązania wekslowego. Pozwana dała weksel na zabezpieczenie umowy pożyczki (miał on charakter gwarancyjny). Zabezpieczał wykonanie zobowiązania z tzw. stosunku podstawowego (umowy pożyczki), nie ma zatem wątpliwości, że mógł być wypełniony jedynie do sumy zobowiązań obciążających wystawcę z tytułu tej pożyczki. Brak deklaracji wekslowej sam w sobie nie przesądza, że weksel wypełniono niezgodnie z porozumieniem. Zarzut braku deklaracji wekslowej okazał się bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Jeżeli chodzi o zarzut nieprawidłowego wypełnienia weksla sąd zważył, że jego rozpoznanie wymagało ustalenia na podstawie łączącej strony umowy czy i w jakim zakresie pozwana była dłużnikiem powoda. Zarzut ten odnosił się zatem do stosunku podstawowego. Okazał się częściowo zasadny.

Nie ulega wątpliwości, że powód zasadnie wpisał do sumy wekslowej niespłacony kapitał pożyczki - 84 517,88 zł (w tym suma kapitału wymagalna jako część rat kapitałowo-odsetkowych - 22 959,78 zł i kapitał wymagalny na skutek wypowiedzenia - 61 563,10 zł). Obowiązek zwrotu rat pożyczki (kapitału i odsetek umownych) wynika z § 6 ust. 1 umowy, a zwrotu całej kwoty niespłaconej pożyczki po upływie wypowiedzenia obciąża pozwaną z mocy dokonanego wypowiedzenia (wówczas pożyczka podlega zwrotowi).

W ocenie sądu do sumy wekslowej bezzasadnie wliczono część odsetek umownych. Odsetki umowne są wynagrodzeniem za korzystanie z cudzego kapitału. Ich wysokość strony określiły w umowie na 9,5 % w stosunku rocznym. Miały być one doliczane do każdej raty pożyczki przez cały okres jej obowiązywania. Powód wypowiedział jednakże umowę pożyczki. Wypowiedzenie doręczono pozwanej 11 września 2015 r. , zatem umowa uległa rozwiązaniu 11 października 2015 r., z upływem 30 dni. Od 12 października 2015 r. pozwana nie miała już obowiązku zapłacenia rat w terminach określonych w harmonogramie. Z chwilą wypowiedzenia obowiązki pozwanej uległy zmianie - winna ona od tego momentu zwrócić powodowi (obok rat kapitałowo - odsetkowych zapadłych przed wypowiedzeniem i odsetek karnych za ich nieterminową zapłatę), cały kapitał, który w związku z wypowiedzeniem stał się wymagalny. Ta część kapitału to 61 563,10 zł. Z harmonogramu pożyczki wynika, że suma odsetek umownych (kapitałowych) od rat nieprzedawnionych, których płatność przypadała od kwietnia 2013 r. do dnia wypowiedzenia wynosi 17 547,22 zł. Tymczasem powód wliczył do sumy wekslowej również odsetki, które były doliczone - zgodnie z harmonogramem - do rat, których termin wymagalności przypadał po okresie wypowiedzenia (do czerwca 2020 r.). Tych odsetek (kapitałowych) powód jednak domagać się nie może.

Skoro po wypowiedzeniu cała reszta kapitału dotąd niezapadłego - 61 563,10 zł - stała się wymagalna, to pozwana miała obowiązek ją zwrócić z odsetkami (za opóźnienie). Do weksla wpisano za ten okres - jak wyżej już powiedziano - odsetki kapitałowe umowne i to za cały założony okres kredytowania (do czerwca 2020). Niespłacona część kapitału, która stała się wymagalna na skutek wypowiedzenia od 12 października 2015 r. była wierzytelnością przeterminowaną, od której powód mógł jedynie naliczać odsetki za opóźnienie. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Z kolei art. 481 § 2 k.c. stanowi, że jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy.

Strony oznaczyły wysokość odsetek za opóźnienie jako czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP. Powód naliczał jednakże za ten okres odsetki w niższej wysokości - 9,5 % i według takiej też stopy sąd zasądził odsetki za

opóźnienie w zapłacie kapitału 61 563,10 zł. Za 171 dni opóźnienia (do dnia wypełnienia weksla) wynoszą one 2 153,87 zł.

Odsetki za opóźnienie w zapłacie rat w okresie obowiązywania umowy (tzw. karne, od należności przeterminowanych) należą się za okres po 31 marca 2013 r. (za cały okres do upływu terminu wypowiedzenia powód wyliczył je na 37 885,38 zł, odsetki te uległy częściowemu przedawnieniu - do

kwoty 31 227,81 zł. Odsetki za okres od 31 marca 2013 r. do dnia wypowiedzenia (11 października 2015) wynoszą zatem 6657,57 zł (37 885,38 zł - 31 227,81 zł) i w tej właśnie kwocie były dochodzone przez powoda.

Łącznie zatem suma wekslowa była uzasadniona do wysokości 111 462,05 zł (84 517,88 zł + 17 547,22 + 2739,38 zł + 6657,57 zł).

Dodatkowo powodowi należą się dalsze odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie weksla od 8 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty. Skoro weksel miał być płatny 7 kwietnia 2016 r., to od następnego dnia pozwana pozostaje w opóźnieniu w zapłacie, stąd powodowi należą się odsetki na podstawie art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Należało zatem nakaz zapłaty uchylić i orzec o żądaniu pozwu w ten sposób, że zasądzić 111 462,05 zł z ustawowymi odsetkami od 8 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty. dalej idące powództwo oddalono jako bezpodstawne.

Co do oświadczenia pozwanej o uznaniu powództwa sąd zważył, że sąd jest związany uznaniem powództwa, chyba że uznanie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa (art. 213 § 2 k.p.c.). Uznanie powództwa to akt dyspozycyjności materialnej pozwanego, w którym przyznaje on okoliczności faktyczne przytoczone przez powoda oraz uznaje samo żądanie pozwu, wyrażając jednocześnie zgodę na wydanie wyroku uwzględniającego to żądanie (por. wyr. SN z 14.9.1983 r. III CRN 188/83, OSNC 1984, Nr 4, poz. 60).

Pozwana nie wyrażała zgody na wydanie wyroku zgodnie z żądaniem pozwu (wносиła o rozłożenie należności na raty), a zatem jej oświadczenie nie stanowiło uznania powództwa. Poza tym, było ono – w ocenie sądu - sprzeczne z prawem ponad kwotę 111 462,05 zł, gdyż ponad tę kwotę pozwana nie była dłużnikiem powoda.

Wniosek pozwanej rozłożenie świadczenia na raty nie zasługiwał na uwzględnienie.

W szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia (art. 320 k.p.c.). Celem tego przepisu (tzw. moratorium sędziowskie) jest umożliwienie realizacji wyroku bez potrzeby przeprowadzenia egzekucji. Przepis daje sądowi możliwość uwzględnienia także interesów pozwanego, w zakresie czasu wykonania wyroku, a interesów powoda przez uniknięcie bezskutecznej egzekucji (tak wyr. SN z 30.4.2015 r., II CSK 383/14, L.; wyr. SN z 3.4.2014 r., V CSK 302/13, L.). Tym samym sąd, korzystając z uprawnienia przewidzianego w komentowanym artykule, musi mieć na uwadze interesy obu stron postępowania. Przepis powinien znaleźć zastosowanie w szczególnie uzasadnionych wypadkach, tzn. wyjątkowych, a to gdy ze względu na stan majątkowy, rodzinny czy zdrowotny spełnienie zasądzonych świadczenia byłoby dla pozwanego niemożliwe do wykonania lub w każdym razie bardzo utrudnione i narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody; rozłożenie świadczenia na raty musi być z drugiej strony działaniem celowym, podjętym z założeniem, że po rozłożeniu świadczenia na raty świadczenie zostanie spełnione.

Spełnienie świadczenia w ratach po 500 zł w sposób istotny naruszałoby interes wierzyciela, gdyż zakładałoby dalsze odwleczenie zapłaty - podział świadczenia zasądzonego wyrokiem na raty po 500 zł zakłada rozłożenie go na 222 raty, to jest 18,5 roku. Pozwana, poza tym, na to nie zasługuje, bo nie zapłaciła dobrowolnie, zgodnie z umową, nigdy żadnej raty, chociaż jak twierdziła stać ją na to. Uwzględnienie jej wniosku obrażałoby poczucie sprawiedliwości.

Zarzut, że pożyczkodawca wypłacił pożyczkę z opóźnieniem był bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Kosztami sądowymi powoda nie obciążono uznając, że jest spółką w stanie likwidacji. Powództwo zmierzało do odzyskania środków do masy upadłości. Koszty procesu pomiędzy stronami zniesiono, albowiem strony w podobnym stosunku utrzymały się ze swoimi roszczeniami i obroną i poniosły podobne koszty, pozwana nieco wyższe. Art. 100 k.p.c. stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczonej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

SSR del. do SO M. Grześkowiak